

Granskning av korruptionsförebyggande arbete

Granskningens inriktning

EY har på uppdrag av stadens revisorer granskat det korruptionsförebyggande arbetet i staden och de helägda bolagen. Syftet med granskningen är att bedöma om styrelser och nämnder har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra mutbrott och oegentligheter i verksamheten. Granskningen har utförts på basis av intervjuer och dokumentstudier, och säkerställer således inte att den interna kontrollen rent operationellt fungerar.

Granskningen avser samtliga nämnder, styrelser och samt styrelserna för de helägda bolagen.

Iakttagelser och slutsatser

Sammantaget bedömer vi att nämnder, styrelser och bolagsstyrelser i stor utsträckning har säkerställt en god intern kontroll för att motverka oegentligheter. Väsentliga styrdokument och rutiner har tagits fram och anpassats efter respektive verksamhet, vilket bidrar till en god kontrollmiljö. Styrdokument och riktlinjer är i de flesta fall nyligen reviderade.

Det finns inget gemensamt förhållningssätt inom bolagskoncernen avseende oegentligheter. Även om respektive bolag i stor utsträckning har relevanta styrdokument saknas det en enhetlighet och ett gemensamt förhållningssätt till beslutade styrdokument från staden. Genom sådana förtydliganden skulle ansvaret för respektive styrelse bli klarare.

Utöver upprättade riktlinjer och styrdokument framkommer en medvetenhet hos samtliga intervjuade om riskerna för oegentligheter samt vikten av ett aktivt värdegrundsarbete, vilket är en förutsättning för att hålla frågorna levande över tid.

Utifrån internkontrollplan och det löpande internkontrollarbetet i verksamheterna genomförs aktiviteter som bidrar till en minskad risk för oegentligheter.

Sammantaget finns ett flertal adekvata kontroller, men de bör stärkas avseende områden som kan anses särskilt utsatta.

Vi vill betona att det är av stor vikt att vidareutveckla och levandegöra arbetet med intern kontroll för att även framgent förebygga och minska risken för oegentligheter. En väsentlig del i detta arbete är att riskerna för korruption och oegentligheter löpande beaktas och värderas i riskanalysarbetet. De gemensamma övergripande processerna i internkontrollarbetet ger en god möjlighet att skapa en enhetlig hantering av risker inom särskilt utsatta områden.

Rekommendationer

Vi rekommenderar Kommunstyrelsen att:

- ▶ Införa slumpmässiga kontroller avseende särskilt riskutsatta områden, t.ex. bygglovshantering.
- ▶ Tillse att samtliga medarbetare årligen uppmärksammas på risken för oegentligheter. Det kan ske vid exempelvis utbildning och/eller medarbetarsamtal.
- ▶ Säkerställ systematiska och dokumenterade kontroller och återrapportering avseende inköp och upphandling.

Vi rekommenderar Styrelsen i Västerås Stadshus AB att:

- ▶ Tydliggöra koncernens förhållningssätt till beslutade styrdokument från staden.

Vi rekommenderar samtliga nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att:

- ▶ Säkerställa att risken för korruption och andra oegentligheter beaktas i riskanalysarbetet.

Granskning av korruptionsförebyggande arbete

Jämförelse med andra kommuner

Granskningar av korruptionsförebyggande arbete har genomförts i Luleå, Umeå och Sundsvall under 2017 på uppdrag av de förtroende valda revisorerna.

Iakttagelser utifrån granskningar i Luleå, Umeå och Sundsvall

Avseende kontrollmiljön konstateras att centrala styrdokument som regel finns i granskade kommunkoncerner. Det varierar när dokumenten senast reviderades. Västerås har i jämförelse med övriga kommuner nyligen uppdaterade styrdokument, där anpassning skett till ändringar i lagstiftningen.

Det finns ett intresse för värdegrundsfrågor i samtliga granskade kommuner, och finns genomgående en hög medvetenhet i etiska frågor, både inom förvaltningar och bolag.

Överlag noteras en svag samordning/styrning mellan kommun och bolag och inom bolagskoncernerna. Inga av de granskade moderbolagen har beslutat om inriktning för det korruptionsförebyggande arbetet i dotterbolagen. Det finns en stor variation i förebyggande arbetet mellan bolagen i koncernerna, vilket till stor del beror på att de varierar i storlek och verksamhet. De större bolagen har fler egna riktlinjer rörande oegentligheter och närliggande områden.

Risakanalyser genomförs i granskade verksamheter. I kommunerna sker dessa till stor del enligt gemensam mall, medan bolagen i hög grad har egenutformade rutiner. Det varierar mellan verksamheterna huruvida risker för korruption och otillbörlig påverkan värderas i riskanalyserna.

Risker som indirekt kan kopplas till korruption och oegentligheter, som inköp och upphandling, återrapportering av delegationsbeslut och representation, noteras i riskanalyserna hos fler verksamheter.

I Västerås har merparten av nämnderna värderat risken för otillbörlig påverkan, korruption/mutor, förskingring eller närliggande områden, vilket är fler än vad som framkommit i övriga kommuner.

Ett antal kontroller finns i verksamheterna, som direkt och indirekt anknyter till risken för korruption och andra oegentligheter. Det noteras att det genomgående finns en förbättringspotential när det gäller förebyggande kontroller vid särskilt utsatta verksamheter, som upphandling, bygglov och serveringstillstånd.

För information och kommunikation är intranätet centralt i samtliga granskade kommuner och bolag. I övrigt är arbetsplatsträffar och möten av olika slag vanliga forum för att informera och diskutera etik och värdegrundsfrågor. Det saknas i flera kommuner systematisk och återkommande information och utbildning för medarbetarna som berör oegentligheter.

Förutom ett bolag i Luleå kommun, har inga granskade verksamheter en formaliserad whistleblower-funktion. I Västerås är riktlinjer som tydliggör en whistleblower-funktion ute på remiss vid granskningstillfället.

Det finns genomgående vissa otydligheter i det beskrivna tillvägagångssättet vid misstänkta oegentligheter. I regel anges att medarbetare ska anmäla till närmsta chef. I ett fåtal fall exemplifieras kontaktvägar när närmsta chef bedöms olämplig, och dessa är vanligtvis inte formaliserade. I samtliga kommuner beskrivs anonymitet vara svårt att uppnå vid rapportering.

Revisionen har överlämnat revisionsrapporten till kommunfullmäktige. Rapporten är publicerad på stadens hemsida www.vasteras.se.

För ytterligare information, kontakta Revisionens ordförande Ulf Höglund tfn: 0705-19 14 00 eller revisionssekreterare A Björnsson tfn: 021-39 29 21